

402

ABRIL
2016

UCRAÏNA NO PATEIX PEL NO DELS PAÏSOS BAIXOS

Anna Korbut, editora de la revista *The Ukrainian Week*

Quan vaig preguntar als meus amics i companys de feina què en pensaven del resultat del referèndum holandès, la resposta va ser unànime: “El resultat és descoratjador, però el nostre objectiu principal és reformar el país i un referèndum als Països Baixos no ens aturarà.” Darrere aquesta reacció tan racional hi ha una sèrie de consideracions de les forces constructives de la societat ucraïnesa que tal tenir en compte.

En primer lloc, demostra que molts ucraïnesos, sobretot professionals joves i de mitjana edat, se senten responsables del procés de transformació nacional i, per tant, no culpen altres països per no voler donar suport al país tal com el tenim ara. No esperen que agents externs, com la Unió Europea o els Estats Units, o organitzacions internacionals, facin les reformes necessàries a Ucraïna per millorar la vida dels seus ciutadans. Molts ucraïnesos creuen que aquesta responsabilitat de millora recau sobre els polítics i els ciutadans del país. Es considera que l'Acord d'Associació entre Ucraïna i la Unió Europea, que inclou una zona de lliure comerç intens i exhaustiu (DCFTA segons les seves sigles en anglès), i la seva integració són un bon mitjà per transformar Ucraïna en un estat de dret, eficient i proper als ciutadans, més que no pas un mer objectiu geopolític. Però els propis ucraïnesos entenen que és poc probable que això passi ja que, per una banda, la Unió Europea no mostra predisposició per incloure més estats membres i ha de fer front als seus propis problemes i, per altra banda, Ucraïna és un estat força imperfecte. També cal tenir en compte que molts defensors de la *realpolitik* europea neguen el dret de lliure elecció d'Ucraïna per por a una represàlia de Rússia.

En segon lloc, la reacció dels ucraïnesos no va ser de pànic o decepció, en part perquè de moment els Països Baixos són l'únic país que posa traves a les aspiracions de canvi ucraïneses, amb una participació de poc més del 30% en el referèndum. En canvi, es va veure de forma molt positiva la feina feta pels mitjans de comunicació i les ONG d'Ucraïna, que van preparar els ciutadans per a un possible resultat negatiu. Han seguit de prop tot el procés del referèndum, explicant les raons d'un possible vot negatiu contra l'Acord d'Associació i han cobert informativament la situació actual de la Unió Europea, de forma que els ucraïnesos puguin entendre les dificultats que travessa ara Europa i no se sentin marginats per la Unió Europea o Occident en general.

En tercer lloc, aquest referèndum ha servit de plataforma per a activistes i diplomàtics ucraïnesos per fer campanya a favor del canvi fora de les fronteres del país. És un fet significatiu, ja que aporta experiència als agents locals sobre com comunicar què passa a Ucraïna a l'estranger, mostra què en pensen realment els europeus sobre Ucraïna i revela què cal canviar per garantir l'èxit futur.

Òbviament, el no dels holandesos contra l'Acord d'Associació també ha desconcertat molts ucraïnesos. Poc després del referèndum, una enquesta de l'agència Ipsos va revelar que el 59% dels votants contra l'Acord d'Associació consideren que la corrupció és l'entrebanc principal. De fet, a la majoria dels ucraïnesos també els preocupa la corrupció del país. Però precisament des d'Ucraïna es considera que l'Acord d'Associació és un bon instrument per lluitar-hi. A més, els propis estats de la Unió Europea ja tenen barreres de protecció contra la corrupció en els seus sistemes legislatius que funcionen prou bé... excepte els casos que toleren, com els països que acullen diner negre de polítics i dictadors corruptes de fora d'Europa. Però això és un problema seu, no d'Ucraïna.

També és probable que molts holandesos i ciutadans europeus en general temin que l'Acord d'Associació sigui un primer pas cap a l'admissió d'Ucraïna a la Unió Europea. Per als ucraïnesos, l'Acord d'Associació és un instrument de reforma crucial, tant si en un futur comporta l'annexió a la UE com si no.

O potser molts europeus temen una onada d'immigració d'ucraïnesos amb l'Acord d'Associació, però aquest temor és infundat. Un règim sense visats permet estades curtes a països europeus, sense permís per treballar-hi. A més, els ciutadans ucraïnesos, moldaus o georgians que visitin països sense necessitar visat han de demostrar que no s'hi quedaran més temps del permès, ja sigui presentant els bitllets de tornada o amb documents que demostrin la reserva d'allotjament, el propòsit de l'estada, la solvència financera, etc. I els ucraïnesos que volen emigrar del país per buscar feina a l'estranger sempre han trobat una escaleta legal per poder-ho fer i ho seguiran fent igualment, tant si hi ha acord com si no. No obstant això, sembla que hi ha un canvi en els fluxos migratoris: si bé durant la dècada de 1990 i 2000 emigraven ucraïnesos de mitjana edat per instal·lar-se en altres països com a immigrants il·legals amb feines de baixa qualificació, esperant poder regularitzar la seva situació, actualment emigren més joves que volen anar a estudiar a l'estranger i després ja s'hi queden, o emigren ja com a informàtics o científics que busquen un futur millor. Si la situació a Ucraïna millora, hi haurà menys motius per voler marxar del país. I aquest és un dels objectius de l'Acord d'Associació, entre d'altres.

Una de les explicacions de la negativa holandesa que més desconcerta als ucraïnesos és la que fan alguns polítics, com el britànic Nigel Farage, líder de l'UKIP, gran defensor del referèndum holandès. En una visita als Països Baixos, va adreçar-se als votants amb les paraules següents: "Celebrem l'esclat de la democràcia en aquest país". Si per democràcia entén votar a favor de polítiques aïllacionistes, a favor de restringir llibertats civils i econòmiques i a favor d'una mentalitat molt localista, aquest no és el concepte de democràcia que comparteixen molts ucraïnesos i, per sort, molts europeus.

Al mateix temps, cal recalcar que el referèndum ha mostrat que Ucraïna ha guanyat defensors i amics en els últims dos anys entre els diplomàtics europeus que treballen aquí i entre els polítics i experts d'altres països. Gràcies als seus esforços i el seu compromís, els ucraïnesos no se senten marginats per Europa, tot i el vot negatiu dels Països Baixos.